

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ КОЛЕДЖ
ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Кафедра садово-паркового господарства

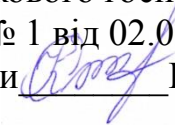
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛІСОЗНАВСТВО

Освітня програма Садово-паркове господарство

Спеціальність 206 “ Садово-паркове господарство ”

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

Затверджено на засіданні кафедри
садово-паркового господарства
Протокол № 1 від 02.09. 2020 р.
Зав.кафедри Карпин Н.І.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Лісознавство
Викладач (-і)	к. с/г. н. Шляхта І.М.
Контактний телефон викладача	0982623164
E-mail викладача	arh.mykhailo@gmail.com
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	4 кредити ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://ifagrarncol.at.ua/index/bibliotechnij_fond/0-69
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій
2. Анотація до курсу	
Завданням опанування дисципліни є глибоке засвоєння студентами навчального матеріалу та формування їх компетенцій.	
3. Мета та цілі курсу	
Мета викладання навчальної дисципліни «Лісознавство» – навчити та сформувати у студентів цілісне уявлення про ліс як складну природну систему, біологічне, географічне та історичне явище, дати фундаментальні знання про основні лісівничі поняття, взаємозв'язки між компонентами лісових насаджень, взаємодію лісу з екологічними факторами середовища, теоретичні засади лісової типології та її практичну значимість, відновлення, ріст, формування та динаміку лісостанів, розкрити комплексну сутність і значення законів життя лісу для практики лісового господарства. Основними завданнями дисципліни «Лісознавство» є вивчення та набуття студентами теоретичних знань і практичних умінь із біології, морфології та екології лісу, процесів природного поновлення, росту, формування та динаміки лісових насаджень, взаємодії деревних порід, лісової типології. Завданням опанування дисципліни є глибоке засвоєння студентами навчального матеріалу та формування їх компетенцій.	
4. Результати навчання (компетентності)	
Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей, передбачених відповідним стандартом вищої освіти України: загальних: – прагнення до збереження навколишнього середовища; – знання та розуміння предметної області та розуміння професії; – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; – здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; фахових: – здатність надавати лісівничо-таксаційну характеристику насадження; – визначати кліматичні показники конкретних лісорослинних умов; – формувати порівняльну оцінку біоекологічних властивостей деревних порід; – здатність виконувати облік та оцінку успішності природного поновлення, проаналізувати його структуру і стан; – пояснити причини формування та охарактеризувати лісівничо-екологічні особливості деревостанів, відмінних за складом, формою, віковою структурою і походженням; – здатність діагностувати типологічні одиниці (тип лісорослинних умов, тип лісу, тип деревостану), класифікувати типи лісу і провести їх лісівничо-господарське групування.	

5. Організація навчання курсу						
Обсяг курсу 120 год.						
Вид заняття				Загальна кількість годин		
Лекції				24год.		
семінарські заняття / практичні / лабораторні				-/24год./-		
самостійна робота				72 год.		
Ознаки курсу						
Семестр	Спеціальність			Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
II	206 Садово-паркове господарство			II	вибірковий	
Тематика курсу						
	Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
	II семестр					
M 1	Поняття про лісознавство.					
ЗМ1	Загальні відомості про природу і морфологію лісознавства, природне поновлення, ріст формування, динаміку, екологію та типологію лісу.					
T 1.1	Вступ. Лісознавство як навчальна дисципліна. Сучасне уявлення про лісознавство як науку. Предмет і методологія лісознавства. Коротка історія розвитку лісознавства. Значення лісів у сучасних умовах і актуальні завдання лісознавства. Концепція розвитку лісового господарства України.	Лекція, практичне заняття	1 4 5 10 11	Опрацювати лекційний матеріал	10 Балів	До наступного заняття за розкладом
T 1.2	Ліс як природне явище і природна система. Морфологія лісу. Визначення лісу і його характерні риси. Особливості лісових дерев. Боротьба за існування і диференціація дерев у лісі. Природний добір. Штучний добір у лісівництві. Сутність лісового біоценозу і фітоценозу. Біогеоценоз і екосистема. Ліс як природна система на рівні біогеоценозу. Поняття про лісостан і його компоненти. Лісівничо-таксаційні показники деревостану. Характеристика інших компонентів лісу. Морфологія лісового масиву.	Лекція, практичне заняття	1 4 7 10	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до лабораторних занять	12 балів	До наступного заняття за розкладом
T 1.3	Екологія лісу. Екологічні фактори та їх класифікація. Біологічні та екологічні властивості деревних порід.	Лекція, практичне заняття	1 4 7 10	Опрацювати лекційний матеріал, підготу-	10 балів	До наступного заняття за розкладом

	Еколого-фізіологічні основи структури і функціонування лісо-станів. Ліс і клімат. Роль клімату у розподілі рослинності. Горизонтальна і вертикальна зональність. Ліс і світло. Відношення деревних порід до світла. Шкали тіньовитривалості деревних порід. Регулювання світлового режиму у лісі. Ліс і температура. Вплив температурних відхилень на деревні породи.			ватися до лабора-торних занять		
Т 1.4	Ліс і повітря. Ліс і волога. Вітер та його фізична і фізіологічна дія на ліс. Вітровали і буреломи. Відношення деревних порід до забруднення повітря. Рекреаційно-оздоровче значення лісів. Класифікація лісорослинних умов за вологістю. Гігрогенний ряд і гігротоп. Гідрологічна роль лісу. Водорегулюючі функції гірських лісів Карпат.	Лекція, прак-тичне заняття	1 4 7 11	Опрацю-вати лекційний матеріал, підготува-тися до лаборатор-ного заняття	7 балів	До наступного заняття за розкладом
Т 1.5	Біотичні фактори лісу. Значення ґрунту для лісу. Лісорослинні властивості ґрунтів в залежності від механічного складу, фізичних властивостей та вмісту поживних речовин. Симбіотичне живлення деревних рослин. Шкали відношення деревних порід до ґрунту. Типи лісової підстилки. Особливості живого надґрунтового покриву під наметом лісу. Рослини-індикатори лісорослинних умов. Динаміка трав'яного вкриття на зрубках. Ліс і фауна.	Лекція, прак-тичне заняття	1 2 3 6 7 12 13	Опрацю-вати лекційний матеріал, підготу-ватися до практич-них за-нять	10 балів	До наступного заняття за розкладом
Т 1.6	Природне поновлення лісу. Штучне лісовідновлення. Вік змужнілості деревних порід. Періодичність плодоношення деревних порід. Проростання насіння і формування сходів. Умови виживання сходів.	Лекція, прак-тичне заняття	1 3 7 8 9	Опрацю-вати лекційний матеріал, підготу-ватися до лаборатор-них занять	12 балів	До наступного заняття за розкладом

	Методи регулювання вегетативного поновлення лісу. Завдання та методи обліку природного поновлення.					
Т 1.7	Ріст і формування лісу. Ріст і розвиток деревних рослин. Формування лісостанів і етапи їх розвитку. Умови формування чистих і мішаних деревостанів та їх лісівнича оцінка. Формування простих і складних деревостанів. Вікова структура лісових насаджень.	Лекція, практичне заняття	3 4 5 7	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до лабораторного заняття	7 балів	До наступного заняття за розкладом
Т 1.8	Взаємодія деревних порід. Еколого-біологічна суть взаємодії деревних порід у лісових угрупованнях. Класифікація взаємовпливів лісової рослинності за Д.Д. Лавриненком. Потенціальна і конкретна конкурентноздатність. Класифікація і характеристика типів взаємодії деревних порід за М.В. Колесніченком.	Лекція, практичне заняття	1 2 4 18	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до лабораторного заняття	7 балів	До наступного заняття за розкладом
Т 1.9	Динаміка лісу. Вчення про зміну порід. Фактори, які обумовлюють зміну порід. Типи лісозмін. Екзогенетичні сукцесії лісових біогеоценозів. Концепція клімаксу і поліклімаксу. Зміна сосни дубом і зворотній процес. Зміна дуба м'яколистими породами і грабом. Зміна ялини і ялиці березою і осикою. Зміна ялиці буком і зворотній процес. Зміна дуба ялиною.	Лекція, практичне заняття	14 15 16	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до лабораторного заняття	7 балів	До наступного заняття за розкладом
Т 1.10	Теоретичні засади лісівничо-екологічної типології. Типологічна класифікація А.А. Крюденера. Класифікація типів лісу Є.В. Алексеєва. Внесок П.С. Погребняка у розвиток лісівничо-екологічної типології. Едафічна сітка Алексеєва-Погребняка. Класифікаційні одиниці лісівничо-екологічної типології. Тип лісорослинних умов. Тип лісу як класифікаційна одиниця. Принципи найменування типів	Лекція, практичне заняття	14 17 19 18	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до лабораторного заняття	4 бали	До наступного заняття за розкладом

	лісу. Тип деревостану. Підтипи лісорослинних умов, варіанти, морфи. Технічні властивості деревини в зв'язку з типами лісу.					
Т 1.11	Типологічна характеристика лісів України. Ліси Полісся. Ліси Лісостепу. Ліси Північного Байрачного та Південного Степу. Ліси Гірського Криму. Типологічні дослідження в Українських Карпатах. Лісотипологічні закономірності у гірських умовах. Вертикальна поясність у Карпатах. Типи лісу передгірного поясу. Типи лісу букового поясу. Типи лісу ялинового та субальпійського поясів.	Лекція, практичне заняття	3 7 8 19	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до лабораторного заняття	7 балів	До наступного заняття за розкладом
Т 1.12	Фітоценологічна типологія. Загальні поняття про фітоценологію. Типологічні погляди А.К. Каяндера. Теоретичні засади фітоценологічної типології В.М. Сукачова. Класифікація соснових і ялинових типів лісу за В.М. Сукачовим. Проблеми лісової типології та шляхи консолідації лісотипологічних напрямків. Лісові культури і типологія.	Лекція, практичне заняття	3 7 8 19	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до лабораторного заняття	7 балів	До наступного заняття за розкладом

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	100 бальна за семестр – як середньо арифметичне 100 балів протягом семестру та 100 балів за екзамен “відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв'язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; вільно володіє науковими термінами; “добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного
-----------------------------------	--

	матеріалу, вміє застосувати його до розв'язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв'язках; “задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв'язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв'язки; “незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.
Вимоги до письмової роботи	Відповідно до навчального плану, студент виконує одну контрольну роботу, яка є допуском до складання іспиту. Головна мета її – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу. При розв'язанні задач студент має детально вказувати, яким саме був хід його роздумів, якими формулами він користувався.
Семінарські заняття	Практичне, лабораторне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою семінарські, практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінка за практичне, лабораторне заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни
Умови допуску до підсумкового контролю	– оцінка за поточне тестування (5 балів); – оцінка за відповіді на всі основні та додаткові запитання під час аудиторних занять (70 балів); – оцінка за контрольну роботу (15 балів); – оцінка за самостійну роботу (10 балів).

	— — оцінка за поточне тестування (5 балів); — оцінка за відповіді на всі основні та додаткові запитання під час аудиторних занять (70 балів); — оцінка за контрольну роботу (15 балів); — оцінка за самостійну роботу (10 балів).
--	---

7. Політика курсу

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації».

Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом (співбесіда, реферат тощо).

Пропущені практичні, семінарські та лабораторні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні „2”, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному, семінарському та лабораторному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.

8. Рекомендована література

Основна література

1. Свириденко В.Є. Лісівництво: Підручник / В.Є. Свириденко, О.Г. Бабіч, Л.С. Киричок. – К.: Арістей, 2004. – 544 с.
2. Свириденко В.Є. Лісівництво / В.Є. Свириденко, А.Й. Швиденко. – К.: Сільгоспосвіта, 1995. – 364 с.
3. Швиденко А.Й. Лісознавство: Підручник / А.Й. Швиденко, Б.Ф. Остапенко. – Чернівці: Зелена Буковина, 2001. – 352 с.
4. Горшенин Н.М. Лесоводство / Н.М. Горшенин, А.И. Швиденко. – Львов: Вища школа, 1977. – 302 с.
5. Мелехов И.С. Лесоведение / И.С. Мелехов. – М.: Лесн. пром-сть, 1980. – 408 с.
6. Погребняк П.С. Общее лесоводство / П.С. Погребняк. – М.: Колос, 1968. – 440 с.
7. Погребняк П.С. Основы лесной типологии / П.С. Погребняк. – К.: Изд-во АН СССР, 1955. – 456 с.
8. Остапенко Б.Ф. Лісова типологія: Навч. посібник. Частина 2. / Б.Ф. Остапенко, В.П. Ткач. – Харків: Харківський держ. аграрний ун-т. – 2002. – 204 с.
9. Герушинський З.Ю. Типологія лісів Українських Карпат: Навчальний посібник / З.Ю. Герушинський. – Львів: Піраміда, 1996. – 208 с.
10. Свириденко В.Є. Практикум з лісівництва. Навчальний посібник / В.Є. Свириденко, Л.С. Киричок, О.Г. Бабіч. – К.: Арістей, 2008. – 416 с.

Допоміжна література

11. Погребняк П.С. Лісова екологія і типологія лісів. Вибрані праці / П.С. Погребняк. – К.: Наукова думка, 1993. – 496 с.
12. Белов С.В. Лесоводство: Учеб. пособие для вузов / С.В. Белов. – М.: Лесн. пром-сть, 1983. – 352 с.

13. Ткаченко М.Е. Общее лесоводство / М.Е. Ткаченко. – М., Л.: Гослесбум издат, 1952. – 600с.
14. Лісовий кодекс України / Закон України № 3404-IV “Про внесення змін до Лісового кодексу України”; [Затв. Постановою ВР України 08.02.2006]. – К., 2006. – 15 с
15. Воробьев Д.В. Методика лесотипологических исследований. Изд. 2-е испр. и доп / Д.В. Воробьев. – К.: Урожай, 1967. – 388 с.
16. Воробьев Д.В. Типы лесов Европейской части СССР / Д.В. Воробьев. – К.: изд-во АН УССР, 1953. – 45с.
17. Морозов Г.Ф. Учение о лесе / Г.Ф. Морозов. – М., Л.: Гослесбумиздат, 1949. – 425с.
18. Генсірук С.А. Ліси України / С.А. Генсірук. – Львів: Наук. тов. ім. Шевченка, УкрДЛТУ, 2002. – 496 с.
19. Голубець М.А. Ретроспектива і перспектива лісової типології / М.А. Голубець. – Львів: Поллі, 2002. – 79 с.